

Eelco Eerenberg

Wethouder voor Volksgezondheid, Milieu &
Emissieloos Vervoer, Jeugd en Jeugdzorg,
Stationsgebied, Vastgoed, Wijk Leidsche Rijn
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	E.J.L. van der Waard	Datum	29 april 2021
Doorkiesnummer	030 - 28 64760	Kenmerk	8765574/20210428/EW
E-mail	e.van.der.waard@utrecht.nl	Onderwerp	Onderzoek emissiebeperkende maatregelen houtstook
Bijlage(n)	1	Beleidsveld	Milieu en Emissieloos Vervoer

Geachte leden van de raad,

In 'Utrecht kiest voor gezonde lucht', het luchtkwaliteitsbeleid en -uitvoeringsprogramma van Utrecht, is de aanpak van houtstook door particulieren opgenomen als maatregel om de luchtkwaliteit te verbeteren, en daarmee de gezondheid van onze inwoners, ondernemers en bezoekers. We gaan inzetten op voorlichting met de campagne 'De Utrechtse Stookstandaard' en ontwikkelen een subsidieregeling. De inzet is het terugdringen van emissies door houtstook. Als mensen toch willen stoken, willen we dat dit zo schoon mogelijk gebeurt. De subsidie is nadrukkelijk niet bedoeld om mensen te laten beginnen met stoken.

In navolging van de raadsbehandeling van het luchtmaatregelenpakket hebben we onafhankelijk laten onderzoeken in hoeverre emissiebeperkende maatregelen (kosten)effectief zijn om de emissies van houtstook te beperken. Provincie Utrecht en de gemeente hebben gezamenlijk opdracht gegeven aan Buro Blauw om dit onderzoek te doen. Dit is samen met de Provincie Utrecht gedaan omdat door Provinciale Staten een motie is aangenomen om te onderzoeken hoe een (provinciale) subsidie op filters bij kan dragen aan schonere lucht. Graag sturen wij u het rapport ter informatie toe.

Particuliere houtstook in Nederland en in Utrecht

Jaarlijks sterven er in Nederland circa 11.000 mensen vroegtijdig aan de gevolgen van luchtvervuiling, waaronder fijnstof. Houtstook levert een belangrijke bijdrage aan de uitstoot van fijnstof. Nieuwe cijfers van het RIVM laten zien dat het aandeel van houtstook in de uitstoot van de fijnere fractie van fijnstof (PM_{2,5}) landelijk 23% is.

Volgens het onderzoek van Buro Blauw zijn er in de provincie Utrecht ruim 100.000 kachels en open haarden, waarvan circa 19.000 in de gemeente Utrecht. Conventionele kachels en open haarden zijn daarbij samen verantwoordelijk voor 90% van de uitstoot van fijnstof (PM_{2,5}) door particuliere houtstook binnen de provincie. Naast de conventionele kachels zijn er moderne kachels die voldoen aan het DIN-plus of Ecodesign keurmerk met aanzienlijk minder uitstoot.

Er zijn drie aspecten van invloed op de uitstoot van houtstook: het type en de leeftijd van de kachel, hoe de kachel is geïnstalleerd en het stookgedrag. Maatregelen die zich op deze drie aspecten richten zijn het meest effectief.

Eelco Eerenberg

Wethouder voor Volksgezondheid, Milieu &
Emissieloos Vervoer, Jeugd en Jeugdzorg,
Stationsgebied, Vastgoed, Wijk Leidsche Rijn

Datum 29 april 2021
Ons kenmerk 8765574/20210428/EW

Effectiviteit mogelijke (subsidie)maatregelen

In het onderzoek van Buro Blauw is gekeken naar verschillende maatregelen om emissies van houtstook te beperken. Dit zijn maatregelen die we als gemeente zouden kunnen subsidiëren, zoals aangekondigd in het uitvoeringsprogramma. Hierbij is onder andere gekeken naar rookgasfilters. De effectiviteit van rookgasfilters hangt sterk af van juist gebruik door de houtstoker, waaronder de regelmatige reiniging. Rookgasfilters zijn in dit onderzoek onderverdeeld in katalysatoren en elektrostatische filters.

De effectiviteit van de elektrostatische filters is onzeker. De effectiviteit bij metingen in het laboratorium laten een groot effect zien, maar in de praktijk valt het effect van het verwijderen van fijnstofdeeltjes tegen. Daarnaast zijn dit type filters relatief duur en wordt de uitstoot van condenseerbaar fijn stof (circa 64% van de uitstoot) niet verminderd. Het resultaat is daarbij sterk afhankelijk van goed en zeer regelmatig onderhoud (één keer per jaar door een schoorsteenveger, bij een elektrostatisch filter met een automatische reiniging moet de opvangbak dagelijks leeggegooid worden). Buro Blauw concludeert daarom dat toepassing van deze filters niet (kosten)effectief is.

Voor zowel elektrostatische filters als voor katalysatoren geldt dat deze alleen kunnen worden geplaatst als er een metalen afvoerpijp aanwezig is. In de praktijk komt dit naar verwachting bij conventionele/oudere kachels weinig voor. Indien nog een extra metalen afvoerpijp moet worden geplaatst is toepassing van een katalysator weinig kosteneffectief door de kosten van die afvoerpijp. Bij moderne kachels kan het plaatsen van katalysatoren wel kosteneffectief zijn, maar omdat de uitstoot van fijnstof vooral wordt veroorzaakt door conventionele kachels en open haarden is het effect op de totale emissie door houtstook beperkt. Ook voor katalysatoren geldt dat deze zeer regelmatig (dagelijks of wekelijks) moeten worden gereinigd. Dit hoeft niet door een schoorsteenveger te gebeuren.

Daarnaast is gekeken naar de effectiviteit van het vervangen van een open haard of conventionele kachel door een moderne kachel of een pelletkachel. Ook als we er rekening mee houden dat een houtstoker met een moderne- of pelletkachel deze vaker zal gebruiken, dan zorgt vervanging voor 2,5 tot 15 keer minder fijnstof uitstoot per jaar dan met een ouder type kachel. Deze emissiereductie is gemiddeld 3 tot 7 keer zo groot als wanneer een rookgasfilter wordt gebruikt.

Hieronder geven we onze samenvatting van de bevindingen van Buro Blauw weer ten aanzien van effectiviteit en kosteneffectiviteit van de houtstookmaatregelen. Deze tabel is gemaakt op basis van tabel 5.4 en 5.6 uit het rapport.

Maatregel	Effectiviteit	Kosteneffectiviteit
Stookverbod	+++	++
Afsluiten kachel/rookgaskanaal	+++	++
Vervangen conventionele kachel door DIN-plus of Ecodesignkachel	++	-/+
Katalysator inclusief nieuwe metalenafvoerpijp	+	-/+
Katalysator bij aanwezige metalenafvoerpijp	+	++
Elektrostatische filters	+	-/+
Voorlichting	+	+++

Eelco Eerenberg

Wethouder voor Volksgezondheid, Milieu &
Emissieloos Vervoer, Jeugd en Jeugdzorg,
Stationsgebied, Vastgoed, Wijk Leidsche Rijn

Datum 29 april 2021
Ons kenmerk 8765574/20210428/EW

Zoals tijdens de raadsbehandeling van 'Utrecht kiest voor gezonde lucht' (december 2020) is toegezegd, leggen wij de nadere regel aan uw raad voor, voordat wij hem definitief vaststellen. Daarom ontvangt u binnenkort een uitnodiging voor een technische sessie over de subsidieregeling. Tijdens deze sessie gaan we graag met u in gesprek over de meest (kosten)effectieve inzet van het subsidiegeld, maar ook over de meest eerlijke en rechtmatige inzet hiervan.

Met vriendelijke groet,

Eelco Eerenberg